

Streszczenie rozprawy doktorskiej mgr Jaśminy Korczak-Siedleckiej
„Przemoc i honor w życiu społecznym wsi na Mierzei Wiślanej w XVI-XVII w.”

Niniejsza rozprawa poświęcona jest roli przemocy i honoru w życiu codziennym mieszkańców podgdańskich wsi na Mierzei Wiślanej i w okolicach rzeki Szarpawy w XVI-XVII w. Podstawową bazę źródłową stanowią księgi sądowe Mierzei i Szarpawy (*Nehrung und Scharpau*) przechowywane w Archiwum Państwowym w Gdańsku, obejmujące lata 1578-1626. Dla wybranego okresu chronologicznego znaleziono 825 spraw sądowych dotyczących badanych zjawisk. Praca podzielona jest na dwie części: w pierwszej dokonano pogłębionej analizy poszczególnych rodzajów przemocy i ich związku z honorem, w drugiej zaś ukazano zjawiska przemocy i honoru w relacjach międzyludzkich o różnym charakterze.

Głównym celem badań było zrekonstruowanie znaczenia honoru i przemocy w badanym wiejskim kręgu kulturowym, analiza ich wpływu na kształtowanie się relacji międzyludzkich i funkcjonowanie lokalnej społeczności oraz sformułowanie wniosków odnośnie przyczyn, skutków i uwarunkowań społeczno-kulturowych przemocy. Postawiono przy tym tezę, że badana nowożytna społeczność wiejska należała do tak zwanych kultur honoru, gdzie honor określał wartość jednostki, jej pozycję społeczną i gospodarczą oraz warunkował jej przynależność do grupy. Jednocześnie, jako wartość konstruowaną zewnątrznie (poprzez opinię innych o jednostce) honor łatwo można było komuś odebrać. Za przemoc przyjęto wszelkie działania, które wyrządzały szkody, do nich prowadziły lub nimi groziły; działania te mogły być fizyczne lub werbalne, a szkody fizyczne, psychiczne, materialne lub społeczne. Przeprowadzona analiza potwierdziła tezę, iż przemoc w nowożytnej społeczności wiejskiej Mierzei i Szarpawy była ściśle związana z pojęciem honoru – to przemocą honor odbierano. W pracy wykazano również, że przemoc nie musiała być jedynie zjawiskiem destrukcyjnym, lecz że mogła pełnić liczne funkcje korzystne dla społeczności.